

DIPLOMATIC CORPS - FREE DIVERSITY OF DIPLOMATES ДИПЛОМАТИЧНИЙ КОРПУС – ВІЛЬНА СПІВДРУЖНІСТЬ ДИПЛОМАТІВ

Siekunova I.V./ Сєкунова Ю.В.

c.h.s as.prof./ к.і.н., доц.

National University of life and environmental Sciences of Ukraine

Kyiv, Heroiv Oborony 15, 03041

Національний університет біоресурсів і природокористування України,

Київ, вул. Героїв Оборони, 15, 03041

Анотація: У статті представлено дипломатичний корпус, як вільну співдружність дипломатів, як основу міжнародного права, яке визнають політичним об'єднанням суверенних держав, значення ролі та місця в міжнародній політиці дипломатичного корпусу, визначено співпрацю у сферах економіки та культури.

Ключові слова: дипломатичний корпус, дипломати, дипломатія, Україна, міжнародне співробітництво, міжнародні відносини.

Міжнародні відносини сучасного світу передбачають дипломатію, як мистецтво вирішення міжнародних суперечок мирними заходами. Дипломатія – це також техніка та майстерність, гармонійно впливати на міжнародні відносини і підпорядковуючись відповідним правилам та традиціям. Дипломатична діяльність завжди носила яскраво відображений ритуальний характер. В процесі розвитку міжнародних відносин відбуваються не сумісність інтересів держав, урядів та міжнародних організацій, саме тому, що їх представники та дипломати, виконуючи вказівки своїх урядів, використовують традиційні методи в сприянні знайти взаємовигідні для різних сторін рішення, враховуючи, якщо необхідно, і інтереси національного престижа.

Традиційні форми дипломатичної професії вважають іноді в деякій мірі застарілими. Але хіба неможна теж саме сказати про розумні та звичних в суспільстві обрядах, які всі зобов'язані виконувати добровільно або примусово?

«В дійсності, писав Жюль Камбон, – не все ж вже так безглуздо в цих святкових дрібницях. Іноземні агенти є представниками чогось такого, що вище за їх самих. Надавати їм почесні звернені до глави держави, представниками якої вони є. Протоколи не знають народів-переможців і народів-переможених. Він також ворогуючим націям передбачає взаємну повагу, незалежно від співвідношення їх сил» [1, с. 53]. Гарантії імунітетів та старшинства, якими по праву користуються дипломатичні представники, мають важливе значення для їх повсякденної діяльності та життя.

Американський дипломат А. Уотсон писав, щодо визначення дипломатичного корпусу – це дипломатичні місії, які разом діють як багатостороння мережа дипломатичного брокерства (посередництва) [4].

Дипломати працюють у оточенні інших дипломатів і тісно пов'язані один з одним. Існування дипломатичного корпусу дуже важливо для всіх дипломатів. Він частина їх життя, яка дуже важлива для них.

Дипломатичний корпус – це інститут, який засновано на нормі міжнародного права, він не є політичним об'єднанням чи організацією, яка наділена правом юридичної особи.

На початку 20-х років ХХ ст. Україна (Українська соціалістична радянська республіка) стала частиною нової держави – Союзу радянських соціалістичних республік (із тоталітарним режимом керування державою). Не дивлячись на це, остання українська дипломатична місія припинила своє існування у 1924 році у місті Будапешт, держава Угорщина (на тій будівлі існує меморіальна табличка, у якій визначено, що там перебувала дипломатична місія України). Це свідчить про те, що Українська республіка будучи вже у складі іншої держави продовжувала міжнародну діяльність через дипломатичний корпус. Саме тому, зрозуміло, що із цього періоду міжнародна діяльність України впроваджувалась через державні органи Радянського Союзу, не відхиляючись від політико-дипломатичного курсу цієї великої держави (до складу, якої входило 16 республік). Представники дипломатичного корпусу за кордоном часто були росіяни, хоча українці теж обіймали посади дипломатичного корпусу за кордоном.

Так, Ф.Ф. Молочков, багато часу перебував на посаді завідуючого протокольним відділом МЗС СРСР, був радянським дипломатом, також надзвичайним та повноважним послом, він цитував у своїй книзі висловлювання відомих дипломатів та юристів, щодо дипломатичного корпусу. Автор книги «Курс дипломатичного права» Пратъє-Фодерс надає таке визначення дипломатичному корпусу: «Він не є ні юридичним, ні політичним обличчям. Це лише об'єднання зовсім незалежних людей один від одного». З цим також погоджується французький автор Рауль Жене та іспанський автор Рубен Ферейра де Мельо [1].

Міжнародна практика допускає колективні виступи дипломатичного корпусу по церемоніальним (протокольним) питанням. Разом з тим, коли у 1918 році у Петрограді (сьогодні Санкт-Петербург) дипкорпус три рази виступив із політичною заявою, всі вони були відкинуті урядом, як спроби втручання у внутрішні справи держави.

У 1956 році в період війни Франції та Англії проти Єгипту у Москві проходили студентські демонстрації проти посольств цих двох держав. І коли посол Швеції Сульман у якості дуайена дипломатичного корпусу звернувся у МЗС СРСР із проханням прийняти заходи для створення нормальних умов праці цих посольств, його прохання було відкинуте. Йому було сказано, що відносини між двома державами будуються на двосторонній основі, і функції дуайена дипкорпусу обмежуються лише протокольними питаннями. Після цього посол Швеції припинив звертатися до МЗС, хоча демонстрації біля посольства продовжувалися, яких було ще немало, але відповідно дипломатичний корпус продовжував свою роботу.

У деяких державах існують дипломатичні клуби іноземних дипломатів, у тому числі міністерства іноземних справ проводять велику роботу серед членів дипломатичного корпусу, влаштовують кінопокази та інші культурні події. Членів корпусу представляють, тим які прибули у державу перебування іноземним монархам чи керівникам держави. Але саме головне, що дипломатичний корпус існує, працює, об'єднує дипломатів різних держав. Один із американських дипломатів В.В. Бланке говорив також про три життєві

сфери дипломатів, зокрема це: держава, у якій вони працюють; їх резиденції та дипломатичному корпусі.

Іноді дипломатичний корпус називають спільнотою, гільдією (як гільдією купців, ремісників), корпорацією, фірмою, а іноді жартівливо і мафією. Членів дипкорпусу об'єднує понад усе професійна солідарність, професійні інтереси, настільки відмінні від людей інших професій, що вони відчують себе нібито окремим, елітним класом. У Середні віки їх зазвичай поселяли разом у спеціально відведений район, обмежуючи їх контакти із населенням, і їм так або інакше приходилось спілкуватись один з одним. Цей інститут «ізоляції дипломатів від населення» досяг свого апогею у останню чверть ХІХ ст. у Китаї, де посольський квартал відокремлював дипломатів від іншого Пекіна, і тільки після Боксерського повстання 1900 році посольський квартал вийшов із під контроль китайського уряду.

Яка численність дипломатичного корпусу у державі? Південно-славський юрист М. Бартош вважає, що число його членів відповідно дипломатичному списку коливається від 200 до 4000 чоловік і у чотири-п'ять разів більше число співробітників (обслуговуючого персоналу).

Г. Нікольсон у своїй книзі «Дипломатія» так визначив характерні якості дипломата: правдивість, точність, спокій, витримка, скромність, гарний характер, відсутність марнославства (оскільки марнославство – найбільш небезпечний недолік для дипломата), уміння пристосовуватися (тобто, по Нікольсону, уміння перевтілюватися та зрозуміти точку зору партнера по переговорах), лояльність по відношенню «свого повелителя», тобто держави, яку він представляє.

Встановлюючи відносини з дипломатами, треба мати на увазі деякі «неписані правила». Дипломати – тонкі натури. Вони розуміють те, що приховано між рядків, натяки, тон розмови. Самі вони, як правило, делікатні, чуйні та привітні і чекають того ж від співрозмовника. Вони вважають, що дипломати інших держав повинні якщо не любити їх, то хоча б поважати і відноситись до них доброзичливо. Вони – джентельмени у кращому розумінні цього слова. Вони зустрічаються із такими ж, як вони, «тонкими натурами», проявляють до них підвищену увагу і чекають такого ж відношення до себе. Один англійський дипломат згадує, що якимось зустрів двох німецьких дипломатів. Розпочався дощ, у них на двох була одна парасолька, «але вони швидко запропонували її мені». «Джентельментство» - відмінна риса дипломатів, вони так виховані. Професія накладає на них особливий відбиток. Обережні фрази, фіксована доброзичлива посмішка стали нібито частиною їх існування. «Вихованість» дипломата означає перш за все відчуття міри. Відбувається інколи так, що гарна риса переходить у свою протилежність. Самі дипломати інколи порівнюють себе із слонами, які дуже чуйні, і по відношенню до них довго не забувають образи, нанесені їм, чи поганого ставлення до них.

А. Уотсон звертав особливу увагу не тільки на те, що об'єднує корпус, але і на конфлікти і протиріччя внутрішньо нього, і на різні джерела інформації у різних посольствах.

Дипломати кожного посольства мають свою інформацію, на її основі

оцінюють становище у державі. Одні посольства мають більш тісні зв'язки з одними верствами суспільства, інші – з іншими. Особливо цінна інформація тих посольств, які мають тісні зв'язки з урядом, тих дипломатів, які довго працюють у державі і встановили глибокі і довірчі зв'язки із урядом.

Бесіди із такими інформованими дипломатами допомагають іншим посольствам поповнити особисту інформацію. Але часто відомості, які цікавлять посольство конкретної держави, не мають першорядної важливості для іншого посольства, і представники дипломатичного корпусу нічого не можуть отримати від нього. Виникає відповідна недовомовленість у стосунках. Так, наприклад, у 80-х роках ХХ ст. у Лондоні, у період Фолклендської кризи, у радянського посольства у зв'язку з великою кількістю роботи та неможливості встановити довірчі контакти із посольствами країн Латинської Америки. Прийшлося просити кубинського дипломата, у якого були непогані зв'язки із послами Латинської Америки, відвідати їх, щоб отримати свідчення про положення Аргентини, зокрема її можливостях, її прагненні закінчити справу миром (компромісом) чи воювати. І ця інформація допомогла дипломатам розібратися у ситуації. У часи експериментальних ситуацій чи ускладнень із урядом держави перебування, коли контакти посольства із урядом стають менш активні, зв'язки посольств інших держав, у яких немає таких ускладнень, набувають особливе значення, їх інформація може бути особливо цінною. У випадку ж розриву відносин, посольство, якої-небудь, іншої держави (із згоди держави перебування) представляє по домовленості ваші інтереси. Частіше за все представляють інтереси інших держав Швейцарія, Швеція. Так, наприклад, посол Швеції у Гавані на протязі багатьох років представляв інтереси багатьох держав, у тому числі і Сполучених Штатів Америки. Його вважали, таким чином, найбільш інформованим послом із числа дипломатів не комуністичних держав, представлених на Кубі, і він мав найбільш тісні контакти із Фіделем Кастро та іншими кубинськими керівниками.

Дипломатів зазвичай пов'язують загальні цілі пошуку інформації певної міри загальна оцінка. Крім того, вони, як правило, рекрутуються із одних і тих же соціальних верства суспільства, закінчують найбільш престижні університети і інститути своєї держави, тобто добре освічені. Працюючи в одних і тих же регіонах, вони часто знають один одного по службі, мають загальних друзів у іноземних представництвах інших держав. У них нерідко спільні сімейні та особисті проблеми. Співробітники посольства не обирають собі «другу батьківщину» і живуть в країнах, куди направляє їх уряд, часто із зовсім невідповідним для них кліматом, і вимушені до цього пристосовуватися. У більшості із них виникають проблеми шкіл для дітей (сьогодні – в одній державі, завтра – в іншій, чи навіть життя без дітей, яких вимушені залишати вдома), вони мимоволі «об'єднуються» перед загальними труднощами, шукають шляхи їх вирішення. Таким чином, у них з'являються і на роботі, і поза роботою загальні інтереси.

Важливо зауважити, щодо контактів із дипкорпусом, особливо у 80-90-ті роки ХХ ст., роль і місто дипломатії у світовому розвитку суспільства значно змінилось. Аналітики відмічають, що час наклав свій відбиток на її зміст та

стиль, перш за все на децентралізацію міжнародних систем і на посилення впливу суспільних сил. Головне, відмічають вчені та дипломати, збільшився об'єм дипломатичних дій, залучення до вирішення тієї чи іншої проблеми груп держав, часто також різних континентів, у зв'язку із цим виникали потреби в «управлінні міжнародною політикою та дипломатією».

Отже, розпочалися і стали регулярними зустрічі «великої сімки» «великих торгових держав» - США, Японії, Європи, Канади, держав НАТО та членів конфліктів у Європі, з'явилась необхідність в узгодженні позицій на різних рівнях, причому із участю найбільш компетентних осіб, послів. Діяльність дипломатичного корпусу значно поживалась. Цим у великій мірі пояснюється зацікавленість до дипкорпусу. Для радянської дипломатії була характерна явна недооцінка можливостей дипкорпусу і звідси недостатня увага щодо контактів з дипломатами (особливо щодо західних держав). Тісними були зв'язки радянських посольств із посольствами соціалістичних держав, країн – членів Варшавського договору, за виключенням іноді Румунії, і в деякій мірі Угорщини.

Таким чином, дипломатичний корпус як вільна співдружність дипломатів функціонує для вирішення міжнародних конфліктів, використовує у своїй активній діяльності протокольні правила у міжнародних відносинах, які є обов'язковими. В умовах розвитку сучасного світу дипломатична майстерність багатьох держав запобігає міжнародним конфліктам, дипломати вражають своїм професіоналізмом у веденні зовнішньої політики.

Література:

1. Молочков Ф.Ф. Некоторые вопросы дипломатического протокола и дипломатической практики. - М., 1964. – С. 35.
2. Паращенко О.М., Секунова Ю.В. Дипломатичний протокол та етикет України з Великобританією //Науковий погляд в майбутнє. – Вип. 2(2). – Том 9 (Юридичні та політ. науки). – Одеса: КУПРІЄНКО СВ, 2016. – С. 69-72.
3. Секунова Ю.В. Переговори та дипломатичний протокол як засіб розв'язання політичних конфліктів. //Наукові праці SWorld. – Вип. 2(39). – Том 14. – Іваново: Науковий світ, 2015. – С. 75.
4. Watson A. Op. cit. - 1984. - P. 128.

Abstract: *The article presents the diplomatic corps as a free commonwealth of diplomats as the basis of international law recognized as a political association of sovereign states, the importance of the role and place in the international politics of the diplomatic corps, and the cooperation in the spheres of economy and culture.*

Key words: *diplomatic corps, diplomats, diplomacy, Ukraine, international cooperation, international relations.*

Стаття відправлена: 12.12.2018 р.

© Секунова Ю.В.